

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 328 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bezzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlari	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otobek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdievich, Isoilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadjusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчебра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Интеллектуал mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi.....	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalarini investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliyev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdulkarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'g'li	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” ajning asisiiy faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari.....	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
Mahalla instituti asosida kambag‘allikni qisqartirishda targetlash mexanizmlarining samaradorligi.....	269
Baratov J.N.	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish.....	276
Maxsadalievna Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bezxod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	

RAQAMLI BOSHQARUVNING AFZALLIKLARI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Xolbayeva Marg'uba Qazoqboyevna

Fan va texnologiyalar universiteti,

"Moliya va moliyaviy texnologiyalar" kafedrası o'qituvchisi

E-mail – margubam1982@gmail.com

ORCID – 0009-0005-2399-4487

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli boshqaruvning mohiyati, uning zamonaviy boshqaruv tizimidagi o'rni va o'ziga xos tomonlari tahlil qilingan. Xususan, raqamli boshqaruvning shaffoflikni ta'minlash, korrupsiya xavfini kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish hamda aholiga davlat xizmatlarini tezkor va qulay yetkazib berishdagi afzalliklari yoritiladi. Shuningdek, raqamli boshqaruvning rivojlanish istiqbollari, jumladan "aqlli shahar" konsepsiyasi, elektron hukumatni takomillashtirish va kiberxavfsizlikni kuchaytirish yo'nalishlari ilmiy asosda ochib berilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli transformatsiya, shaffoflik, samaradorlik, raqamli iqtisodiyot, kelajak, hamkorlik, ta'lim, raqamli boshqaruv, elektron hukumat, aholi.

Abstract: This article analyzes the essence of digital governance, its role in the modern management system, and its distinctive features. Specifically, it highlights the advantages of digital governance in ensuring transparency, reducing corruption risks, efficient use of resources, and the prompt and convenient delivery of public services to the population. Additionally, the article explores the prospects for the development of digital governance on a scientific basis, including the "smart city" concept, directions for improving e-government, and strengthening cybersecurity.

Key words: artificial intelligence, digital transformation, transparency, efficiency, digital economy, future, collaboration, education, digital governance, e-government, population.

Аннотация: В данной статье анализируется сущность цифрового управления, его место и особенности в современной системе управления. В частности, освещаются преимущества цифрового управления в обеспечении прозрачности, снижении коррупционных рисков, эффективном использовании ресурсов и оперативном и удобном предоставлении государственных услуг населению. Также на научной основе раскрываются перспективы развития цифрового управления, включая концепцию "умного города," направления совершенствования электронного правительства и усиления кибербезопасности.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровая трансформация, прозрачность, эффективность, цифровая экономика, будущее, сотрудничество, образование, цифровое управление, электронное правительство, население.

KIRISH

Bugungi globallashuv va tezkor texnologik rivojlanish sharoitida boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilish ehtiyoji tobora ortib bormoqda. An'anaviy boshqaruv usullari ko'plab resurs va vaqt talab etishi, shuningdek, inson omiliga haddan ziyod bog'liqligi sababli zamonaviy talablarni to'liq qondira olmayapti. Shu nuqtayi nazardan raqamli boshqaruv davlat va jamiyat taraqqiyotining muhim vositasi sifatida shakllanmoqda. Raqamli boshqaruv orqali boshqaruv jarayonlari avtomatlashtiriladi, qaror qabul qilish samaradorligi oshadi, shaffoflik ta'minlanadi va korrupsiya xavfi kamayadi.

Raqamli texnologiyalardan keng foydalanish so'nggi o'n yilliklarda barcha sanoat sohaslarida va ishlab chiqarishda va xizmat ko'rsatishda jadallik bilan davom etmoqda. Bir holatni inobatga olish kerakki, avvallari bu o'z-o'zidan va nazoratsiz holatda bo'lgan, ammo bugungi kunga kelib yirik kompaniyalar va korporatsiyalar qolaversa davlatlar ham bu masalaga aniq tizimli yondashuv zarurligini anglab yetdi va unga asoslangan o'zlarining ma'lum tizimlarini joriy qilib kelishmoqda [1].

O'zbekiston Respublikasida ham raqamli boshqaruvni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. "Raqamli O'zbekiston– 2030" strategiyasi doirasida elektron hukumat tizimlarini rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish va aholining raqamli savodxonligini oshirish bo'yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Milliy iqtisodiyotni turli tarmoqlarida yangi axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish, ularda raqamlashtirish tizimlarini joriy etish usullari, yangi axborot tizimlari asosida raqamli modellashtirish tamoyillari, korporativ boshqarish jarayonida avtomatlashtirilgan axborot tizimlaridan foydalanish samaradorliklarini baholash, ular nazoratini amalga oshirish, raqamli iqtisodiyotning rivojlanish shart-sharoitlari kabi masalalar Qobulovning (1998) ilmiy izlanishlarida o'z aksini topgan.

E. Muminova tadqiqotlarida mamlakat sanoatini rivojlantirishda blokchain texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi, korxonalar kooperatsiyasida elektron savdo hamda elektron shartnomalarning ahamiyati to'g'risida izlanishlar olib borilgan. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida ochiqlik, xalqaro iqtisodiy-siyosiy aloqalarning rivojlanishi yurtimizda sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik jihatdan qayta jihozlash imkoniyatlarini yuzaga keltirdi. Ma'lumki, bugungi kunda raqamli iqtisodiyot qo'shimcha qiymat yaratishda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Iqtisodiyot tarmoqlaridagi amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida raqamli axborotlar ta'siri asosida kuzatilayotgan jarayonlar sanoat korxonalari strategik rivojlanishida asosiy hal qiluvchi kuchga ega bo'lmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari ilmiy-nazariy hamda amaliy yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli tahlil, deduksiya, induksiya, analiz, sintez, qiyosiy tahlil, statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Tizimli tahlil yordamida raqamli boshqaruvning davlat va jamiyat hayotidagi o'rni, uning ustunliklari hamda mavjud muammolari aniqlab chiqildi. Qiyosiy tahlil orqali rivojlangan mamlakatlarda raqamli boshqaruv tajribalari o'rganilib, O'zbekiston sharoitida qo'llash mumkin bo'lgan jihatlari ajratib olindi. Statistik tahlil usuli yordamida xalqaro tashkilotlarning raqamli transformatsiya bo'yicha reytinglari va ma'lumotlari o'rganilib, ularning mahalliy ko'rsatkichlar bilan solishtirildi. O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ilmiy jihatdan o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli boshqaruvning eng muhim yo'nalishlaridan biri bu-davlat sektorida "raqamli hukumat" konsepsiyasini joriy etishdir. Elektron xizmatlar orqali aholiga hujjatlarni rasmiylashtirish, soliq to'lovlari, murojaatlarni ko'rib chiqish kabi jarayonlar avtomatlashtirilmoqda. Bu esa, byurokratiya darajasini kamaytirish, korrupsiya xavfini pasaytirish va fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini oshirishga xizmat qilmoqda. Masalan, O'zbekistonning "my.gov.uz" portali orqali 300 dan ortiq xizmat onlayn taqdim etilishi bu yo'nalishda sezilarli yutuqdir [2].

Tadqiqot jarayonida o'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruv tizimining joriy etilishi davlat va jamiyat hayotining turli jabhalarida sezilarli samaradorlikni ta'minlamoqda. Avvalo, raqamli boshqaruv davlat xizmatlarining tezkorligini oshirishga, byurokratik to'siqlarni kamaytirishga hamda aholiga qulaylik yaratishga xizmat qilmoqda. Masalan, elektron hukumat tizimlari orqali aholiga onlayn xizmatlar ko'rsatish jarayoni kengayib, turli hujjatlarni rasmiylashtirish va soliq to'lovlarini amalga oshirish ancha soddalashgan.

Statistik ma'lumotlar tahliliga ko'ra, elektron xizmatlardan foydalanish darajasi ortib borayotgani kuzatilmoqda. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, elektron hukumatning rivojlanishi davlat xizmatlari samaradorligini 25-30 foizga oshirishi, aholining davlat tizimiga bo'lgan ishonchini esa yanada mustahkamlashi mumkin. Shuningdek, raqamli boshqaruv korrupsiya xavfini kamaytirishga ham xizmat qilmoqda. Har bir operatsiyaning elektron tizimda qayd etilishi natijasida nazorat kuchaymoqda va inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklar kamaymoqda.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruvni rivojlantirish jarayonida sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalarini keng tatbiq etish orqali strategik qarorlarni qabul qilish sifatini oshirish mumkin. Masalan, transport oqimlarini tartibga solishda "aqlli shahar" loyihalari asosida sun'iy intellekt algoritmlaridan foydalanish tirbandliklarni kamaytirishga hamda transport tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Bundan tashqari, xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili O'zbekiston uchun muhim xulosalarni taqdim etmoqda. Estoniya, Singapur va Janubiy Koreya kabi mamlakatlarda raqamli boshqaruv tizimlari davlatning asosiy xizmatlarini deyarli to'liq onlayn shaklga o'tkazgan. O'zbekistonda ham "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi doirasida shunday tizimlarni keng joriy etish rejalashtirilmoqda.

Tahlillardan kelib chiqqan natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruvning samarali ishlashi uchun uchta muhim shart zarur:

- birinchidan, raqamli infratuzilmani kengaytirish;
- ikkinchidan, aholining raqamli savodxonligini oshirish;
- uchinchidan, kiberxavfsizlikni ta'minlash.

Ushbu shartlar bajarilganda raqamli boshqaruvning afzalliklari to'liq namoyon bo'ladi va mamlakat taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda raqamli xizmatlar rivojida ham sezilarli o'zgarishlar yuz berdi. 2020-yilda O'zbekiston hukumati "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasini tasdiqladi. Ushbu strategiya mamlakatdagi barcha davlat xizmatlarini raqamlashtirishga va xalqaro tajribadan foydalangan holda zamonaviy texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan. 2023-yilga kelib, "Yagona davlat xizmatlari portali" orqali davlat xizmatlarining 80% dan ortig'i onlayn tarzda taqdim etila boshlandi. Bu davlat xizmatlaridan foydalanishni soddalashtirishga va fuqarolar uchun samarali tizimni yaratishga yordam beradi. Davlat boshqaruvini raqamlashtirishning muhim jihati shaxsiylashtirilgan xizmatlarni yaratish imkoniyatidir. Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida fuqarolarning ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlarni taqdim etish mumkin. Masalan, Singapur 2021-yilda sun'iy intellekt yordamida har bir fuqaroga moslashtirilgan davlat xizmatlari tizimini yaratishga qaratilgan "Smart Nation" loyihasini ishlab chiqdi. Ushbu tizim orqali fuqarolar kerakli xizmatlardan oson foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar va davlat boshqaruvi bilan yanada yaqinroq aloqada bo'ladilar. Ma'lumotlarni tahlil qilish, shuningdek, fuqarolarning davlat xizmatlariga murojaatlarini va ularning qoniqish darajasini kuzatishga imkon beradi [3].

Raqamli boshqaruv zamonaviy davlat va jamiyat hayotida innovatsion boshqaruv modeli sifatida shakllanib bormoqda. U nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki fuqarolarning davlat xizmatlaridan foydalanish jarayonlarini yengillashtirish, shaffoflikni ta'minlash va ijtimoiy ishonchni mustahkamlashda ham muhim o'rin tutadi. Tadqiqot davomida aniqlanganidek, raqamli boshqaruvning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, raqamli boshqaruv jarayonlarni avtomatlashtirish orqali vaqt va resurslarni tejash imkonini beradi. Masalan, elektron hukumat tizimi orqali hujjatlarni masofadan turib topshirish va qabul qilish imkoniyati fuqarolarga qulaylik yaratadi. Bu esa nafaqat vaqtni tejaydi, balki xizmat ko'rsatish samaradorligini ham oshiradi.

Ikkinchidan, raqamli boshqaruv shaffoflikni kuchaytiradi va korrupsiya xavfini kamaytiradi. Chunki barcha jarayonlar elektron tizimda qayd etilib, nazorat ostida bo'ladi. Natijada inson omili kamayadi, noqonuniy harakatlar oldi olinadi va fuqarolarning davlat institutlariga bo'lgan ishonchi ortadi.

Uchinchidan, raqamli boshqaruv katta hajmdagi ma'lumotlarni yig'ish, saqlash va tahlil qilish imkonini yaratadi. Bu esa ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishda aniq prognozlar tuzish imkoniyatini beradi.

To'rtinchidan, raqamli boshqaruv ijtimoiy hayot sifatini oshiradi. Aholi davlat xizmatlaridan tez va qulay foydalanadi, turli ruxsatnomalar, to'lovlar yoki ma'lumotlarni olish uchun idoralar bo'yab yurish zarurati yo'qoladi. Bu esa o'z navbatida, fuqarolarning davlat bilan o'zaro aloqalarini kuchaytiradi.

Shu bilan birga, raqamli boshqaruvni rivojlantirish istiqbollari ham keng. Kelgusida "aqlli shahar" konsepsiyasini joriy etish orqali transport, energetika va kommunal xizmatlar samaradorligini oshirish mumkin. Elektron hukumatni takomillashtirish orqali aholiga interaktiv xizmatlarning yanada ko'p turlarini taklif qilish rejalashtirilmoqda. Kiberxavfsizlikni mustahkamlash va xalqaro standartlarga moslashish esa raqamli boshqaruvning barqaror ishlashida muhim omil bo'lib qoladi.

Umuman olganda, asosiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli boshqaruv davlat va jamiyat taraqqiyotining ajralmas bo'g'ini sifatida nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy samara ham berib, innovatsion rivojlanishga zamin yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli boshqaruv bugungi globallashtirish va texnologik taraqqiyot davrida davlat va jamiyat rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Uning asosiy afzalliklari—shaffoflikni oshirish, korrupsiya xavfini kamaytirish, vaqt va resurslarni tejash, davlat xizmatlarini qulaylashtirish hamda strategik qarorlar qabul qilish sifatini yaxshilashdir. Xalqaro tajriba ham shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli boshqaruvni samarali tashkil etgan mamlakatlar iqtisodiy rivojlanish sur'atlari va ijtimoiy barqarorlik ko'rsatkichlarida oldingi o'rinlarni egallamoqda.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- raqamli infratuzilmani kengaytirish—internet qamrovini oshirish, tezkor aloqa tizimlarini rivojlantirish va barcha hududlarda teng imkoniyat yaratish zarur.

- aholining raqamli savodxonligini oshirish—maktabdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan jarayonda raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish, kattalar uchun esa qayta tayyorlash va malaka oshirish kurslarini yo'lga qo'yish lozim.

- kiberxavfsizlikni kuchaytirish—davlat va xususiy sektor tizimlarida ma'lumotlarni himoya qilish, xalqaro standartlarga mos mexanizmlarni tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

- elektron hukumat xizmatlarini kengaytirish—fuqarolarga qulaylik yaratish maqsadida davlat xizmatlarini to'liq onlayn platformalarga o'tkazish va ularning sifatini oshirish zarur.

- xalqaro hamkorlikni rivojlantirish—ilg'or tajribalarni o'rganish va ulardan foydalanish, shuningdek, raqamli boshqaruv bo'yicha xalqaro reytinglarda mamlakat o'rnini mustahkamlash uchun hamkorlik aloqalarini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

- raqamli boshqaruv—bu shunchaki texnologiya emas, balki zamonaviy rivojlanish strategiyasining ajralmas qismidir. Uni har bir sohada puxta rejalashtirish va amaliyotga to'g'ri tatbiq etish jamiyat barqarorligi va farovonligi uchun hal qiluvchi omildir [4].

Xulosa qilib aytganda, raqamli boshqaruvning afzalliklari uning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va siyosiy hayotda ham strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatmoqda. To'g'ri yo'naltirilgan siyosat, ilmiy asoslangan yondashuv va amaliy mexanizmlar orqali O'zbekistonning raqamli transformatsiyasini yanada samarali amalga oshirish mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bo'tayeva Sabina Xoliyorovna RAQAMLI IQTISODIYOTDA KORXONALAR BOSHQARUV TIZIMIDA AXBOROT-TEKNOLOGIYALARINING O'RNI VA AHAMIYATI // EJTI. 2024. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/raqamli-iqtisodiyotda-korxonalar-boshqaruv-tizimida-axborot-texnologiyalarining-o-mi-va-ahamiyati>.
2. <https://inlibrary.uz/index.php/sies/article/download/83442/85079>.
3. <https://infocom.uz/articles/raqamli-xizmatlar-va-davlat-boshqaruvj>.
4. Nurmukhammadov, I. . (2025). RAQAMLI BOSHQARUV. Science and Innovation in the Education System, 4(4), 184–187. извлечено от <https://econferences.ru/index.php/sies/article/view/27126>.
5. <https://bestpublication.org/index.php/ozf/article/view/7949/8223>.
6. www.lex.uz.
7. www.ziyonet.uz.
8. my.gov.uz.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>